

**80. Latvijas Universitātes
starptautiskā zinātniskā
konference 2022**

FLPP
FUNDAMENTĀLIE UN
LIETIŠĶIE PĒTĪJUMU
PROJEKTI

Projekta «Dezinformācijas un sazvērestību radītie riski demokrātijai: Latvijas pieredzes pārlūkošana» ietvarā
LZP reģistrācijas numurs Nr. lzp-2019/1-0278

Maldināšana, manipulācijas un emocijas politisko partiju priekšvēlēšanu vēstījumos

Mārtiņš Pričins

Aktualitāte un problēma

- Patiesības nošķiršana no meliem kļuvusi par mūsu laika noteicošo jautājumu.
- Pētījuma problēma: informācijas ekosistēmu izkropļo ne tikai dezinformācija, bet arī sistemātiska manipulācija ar informāciju, kas ietekmē vēlētāju, žurnālistu vai politisko oponentu attieksmes un retoriku.

Informācijas manipulācija

- Taktiku kopums, kas ietver informācijas vākšanu un izplatīšanu, lai ietekmētu vai traucētu demokrātisku lēmumu pieņemšanu (Arnaudo, et.al. 2021: 8).
 - Vektori
 - Aktori
 - Taktikas
 - Saturs

Aktori

- Politiskās partijas un kampaņas
- Naida un citas ekstrēmistu grupas
- Ārvalstu valdības
- Vietējās valdības
- Komerckaktori
- Ne-neatkarīgie mediji (non-independent media)

Saturs

- Informācijas manipulācijās tiek izmantots dažāds saturs, lai ietekmētu, izjauktu vai izkropļotu informācijas ekosistēmu.
- Saturu var izmantot, lai ietekmētu sabiedrības attieksmi vai uzskatus, pārliecinātu personas rīkoties vai uzvesties noteiktā veidā (apspiest kādu vai mudināt uz naidu un vardarbību).

Saturs (II)

- Aplama informācija (*misinformation*): nepatiesa, neprecīza vai maldinoša informācija neatkarīgi no nodoma maldināt.
- Dezinformācija: apzināta radīšana, izplatīšana un/vai nepatiesas, neprecīzas vai maldinošas informācijas pastiprināšana ar nodomu maldināt.
- Mānošā informācija (*malinformation*): izmanto patiesu vai faktoloģisku informāciju un izmanto to kā ieroci pārliecināšanas nolūkā. (uzlaušana utt)
- Propaganda: informācija, kas paredzēta politiska mērķa, darbības vai rezultāta veicināšanai. Propaganda bieži ietver dezinformāciju, bet var arī ietvert faktus, zagtu informāciju vai puspatiesības, lai ietekmētu personas. Bieži izsaka emocionālu aicinājumu, nevis konfencrējas uz racionālām domām vai argumentiem.
- Naida runa ir diskriminējošas valodas lietojums, atsaucoties uz personu vai grupu, pamatojoties uz identitāti, tostarp indivīda reliģiju, etnisko piederību, tautību, spējām (ability), dzimumu vai seksuālo orientāciju.

Taktikas

- Informācijas manipulācijās tiek izmantotas dažādas taktikas, lai izplatītu, pastiprinātu vai mērķētu vēstījumus dažādām auditorijām sociālajos medijos.
 - Mākslīgā intelekta tehnoloģijas (t.sk. dziļviltojums)
 - Vizuālā satura manipulācija
 - Meklētājprogrammu manipulācijas
 - Viltus vietnes
 - Troļļošana
 - Skaitļošanas (computational) propaganda
 - Viltus vai «zeķu leļļu» konti
 - Uzlaušanas un noplūdes operācijas
 - Kontu uzlaušana
 - Mērķēta reklāma
 - Cenzūra

Tehniskā manipulācija (video)

March 27, 2021 · 🌐

Labais!!! Iespējams video ir montēts un palēnināts, bet "sals" ir domu graudos un atziņās.

Jānis Bordāns ✓

@Bordans

Man protams šis viss nesatrauc, taču kā juristam un TM no tiesību viedokļa šķiet diezgan dīvāni, ka n-tie mediji jau nedēļu replicē fakenews kadrus ar mani, intervē visādus dimantus, bet man joprojām neviens nav ne reizi pajautājis, ko es par to domāju un vai man tas pieņemami.

[Translate Tweet](#)

LSM ziņu portāls ✓ @lsm.lv · Apr 6, 2021

.@ZZS_ valdes locekļa izplatītais video palēnināts, liekot @Bordans izskatīties iereibušam. #ReBaltica lsm.lv/raksts/zinas/m...

11:30 PM · Apr 6, 2021 · Twitter Web App

Tehniskā manipulācija (foto)

Artuss Kaimins @artuss · Dec 12, 2020

Krastmalā ir 300+ cilvēku šobrīd. Pārkāpj visus ierobežojumus- kamēr pārējā sabiedrība ir ķīlnieku lomā nolikta. Slimnīcas pārpildītas. Daži domu giganti drīkst taisīt šovu, lai būtu mierīgāk? Kapēc policija pieļauj pārkāpt likumu, radot precedentu(!), un pasākums netiek pārtraukts?

57

37

537

[Redacted] · Dec 12, 2020

,un uzrakstīji kko .. aizgāji apest mazo porciju, un ko tālāk ,neko pilniigi neko ... Ja reiz esam tāda ,sociali aktīva tauta, kadēļ šie visi gudrie neizmanto savas zināšanas un neraksta kādas sūdzības masveidā,? ..

1

[Redacted] · Dec 12, 2020

Apveda tevi ap stūri ar šķību tekstu fotošopā? :D

1

1

Manipulācija ar datiem

Edmunds Cepurītis

@Cepuritis_E

Prieks par PRO atbalsta nostiprināšanos jau vairākus mēnešus pēc kārtas virs 5% līmeņa (šoreiz 6,6%). Mūsu uzdevums ir šobrīd uz šī atbalsta pamata apvienot visus, kas vēlas sociāli atbildīgu pārmaiņu politiku Latvijā.

Paldies!

ism.lv/raksts/zinas/l...

Translate Tweet

Edmunds Cepurītis

April 13 · 🌐

Aptaujas rāda - šobrīd tieši **PROGRESĪVIE** vislabāk var sacensties ar Saeimā pārstāvētajām partijām.
Paldies visiem par pieaugošo atbalstu PRO politikai!
Mūsu uzdevums ir savest kopā un apvienot spēcīgā politiskā komandā tos, kuri vēlas redzēt pārmaiņas arī Saeimā.
P.S. Droši raksti, ja vēlies šajā uzdevumā palīdzēt.

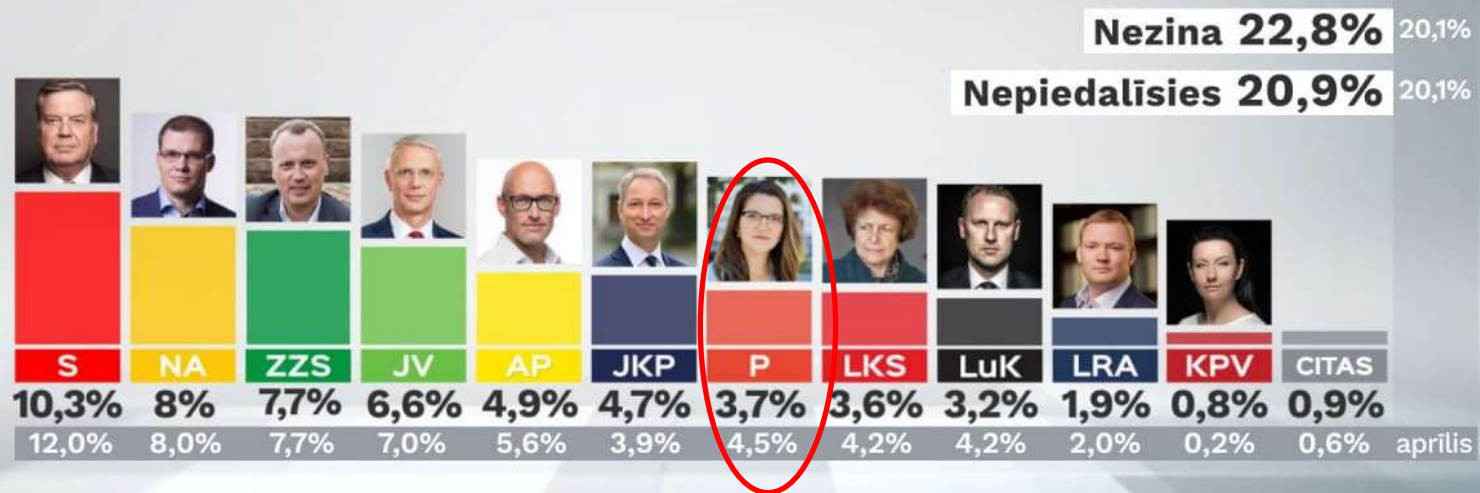

JA RĪT NOTIKTU SAEIMAS VĒLĒŠANAS, PAR KURU PARTIJU JŪS BALSOTU?

Dati:SKDS, 2021.gada maijs, aptaujāti 1816 LR pilsoņi

Vecumā no 18 līdz 75 gadiem

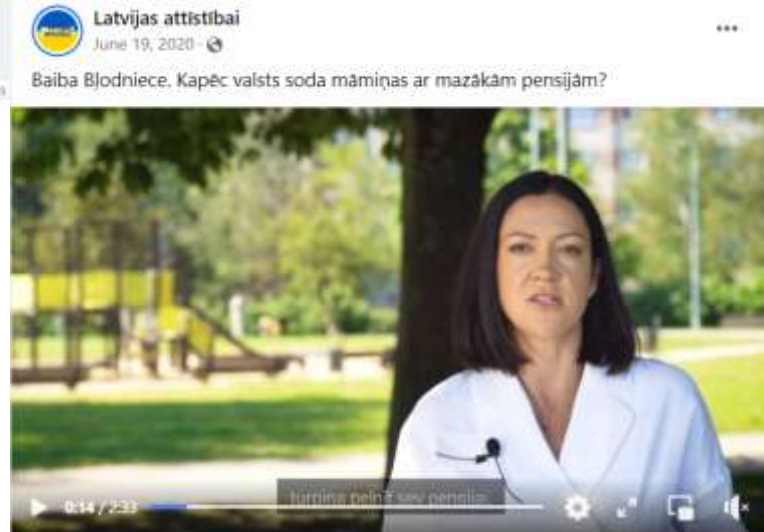
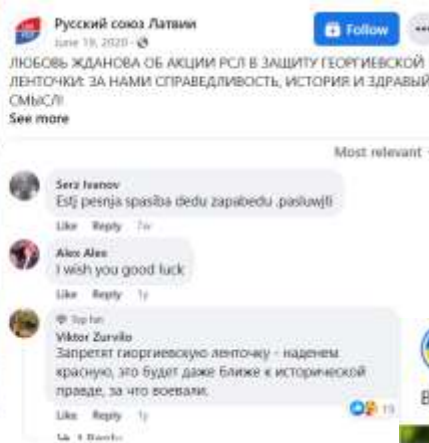
Metode: tiešās intervijas dzīvesvietās +internetaptauja, reprezentatīva izlase

Manipulācija ar emocijām

Любовь Жданова на митинге РСЛ в защиту Георгиевской денточки. ...

Baiba Bjodniece. Kapēc valsts soda māmiņas ar mazākām pensijām?

Konteksta mainīšana

Politiķu viltus profilu izveide

- Agrāk – mazapgūts lauks, grūtības atšķirt mazo sekotāju skaita dēļ.
- Plašāka uzmanība problēmai Latvijā pievērsta 2010.gadā.
- Lielākā aktivitāte – pirms 13.Saeimas vēlēšanām 2018.gadā
- Pašlaik – verificēti konti, liels sekotāju skaits.

Valdis Zatlers

@ZaldisVatlers

11. Saeimas deputāts Nr. 2

📍 Latvia 📅 Joined February 2011

3 Following 554 Followers

 Followed by Edgars Pastars and Edgars Rinkēvičs

Māris Kučinskis

@KucinskisM

Premjēris. Ekonomiskā izrāviena garants. Tautas partijas biedrs. /Parodijkonts/

📍 Starp Ventspili un Vālmieru 📅 Joined January 2016

930 Following 1,374 Followers

Valdis Dombrovskis

@VDombrovskis

Ministru prezidents, iepriekš - Eiropas parlamenta deputāts, fin

📍 Latvia, Rīga 📅 Joined September 2011

0 Following 185 Followers

Ainārs Šlesers

@slesers

📍 Latvia 📅 Joined March 2009

0 Following 155 Followers

 Followed by Daniels Pavluts 🇧🇷 🇺🇸

Valdis Zatlers

@ZaldisVatlers

Ir divas lietas, kad nešaubīgi zini, ka esi populārs:
draugi Tev vairs nezvana un Tev sāk veidot viltus kontus
tviterī, kā šodien [@VZatlers](#).

[Translate Tweet](#)

6:37 PM · Jul 7, 2011 · Twitter Web Client

Māris Kučinskis @KucinskisM · Feb 16, 2016

Ja kāds nezina, [@MarisKucinskis](#) izmantošu vienīgi, lai apsveiktu sportistus
un Latvijai draudzīgās valstis svētkos. Šeit turpināšu pārdomas.

3

6

20

Saeimas deputātam prasās pēc “sakārtošanas” sabiedriskajā medijā. Politikis norāda, ko redakcija “drīkst” un ko nē. [21.gs](#) Latvijas Republikā. Vājprāts! :([twitter.com/raivis_dzintar...](#)

[Translate Tweet](#)

This Tweet is from a suspended account. [Learn more](#)

12:28 PM · Apr 5, 2018 · Twitter for iPhone

Latvijas Avīze: Urbanovičs: «Manā vietā parakstīties viltvārdis»

Nekavējoties piešķirt pilsonību visiem Latvijas pastāvīgajiem iedzīvotājiem, noteikt krievu valodai valsts valodas statusu, atcelt 2004. gadā pabeigto izglītības reformu – šādus un līdzīgus uzskatus paudis kāds cilvēks, kurš uzdodas par politiskās apvienības "Saskaņas centrs" priekšsēdētāja vietnieku Jāni Urbanoviču.

"Latvijas Avīzes" redakcija saņēmusi elektronisku aptaujas lapas kopiju, kurā kāds J. Urbanovičs informē par politiskās organizācijas "Saskaņas centrs" ("SC") nostāju nacionālos jautājumos. Anketā viņš norāda, ka "SC" atbalsta pilsonības piešķiršanu visiem pastāvīgajiem Latvijas iedzīvotājiem, valsts valodas statusa piešķiršanu krievu valodai, atteikšanos no 2004. gada izglītības reformas. Dokumentā arī norādīts, ka J. Urbanoviča pārstāvētā organizācija nekādā gadījumā neatzīs tā saukto Latvijas okupāciju 1940. gadā un uzskata krievus par Latvijas valsts pamatiedzīvotājiem. Aptaujas lapas apakšā tās izpildītājs parakstīties kā "SC" priekšsēdētāja vietnieks J. Urbanovičs.

"SC" vadošie politiķi parasti par nacionāliem jautājumiem runā ļoti izvairīgi – it īpaši sarunās ar latviešu medijiem. Sak", tie šobrīd nav svarīgi, mūsu uzdevums ir risināt ekonomiskus un sociālus jautājumus. Kādej pēkšņi tik skaidri paust savus uzskatus? Spriežot pēc redakcijas rīcībā esošās anketas kopijas, tā izdrukāta no interneta portāla one.lv. To lieto galvenokārt krieviski runājoša auditorija, kurai šādas atbildes varētu būt tikamas. Apvienības Saeimas frakcijas priekšsēdētājs Jānis Urbanovičs gan apgalvo, ka anketu izpildījis un izplatījis kāds viltvārdis.

"Tas paraksts tiešām ir ļoti līdzīgs manējam, bet es skaidri atceros, ko esmu darījis vismaz pēdējos desmit gadus, un neko tādu neesmu parakstījis," teica politiķis. Kopumā viņš nemaz nelikās pārsteigts par šādu dokumentu, jo, vēlēšanām tuvojoties, iznāk daudz enerģijas vēltit dažādu apmelojumu atmaskošanai. Lūgts izvērtēt, vai viņa atbildes sakrīstu ar anonīmā anketas izpildītāja atbildēm, Urbanovičs atteica, ka viņam nepatīk piedalīties šādās aptaujās. Viņš arī vēl neesot izlēmis, vai vērsties policijā ar iesniegumu par sava paraksta viltošanu.

Foto: LETA

Pasaulē lielākajā sociālajā tīklā Facebook kopš pagājušā gada novembra figurē Saskaņas centra politiķis Jānis Urbanovičs (attēlā) profils. Tagad to ir pamanījis arī viņš pats un ir pagalam satraucies.

Lasi vēl

Internetā izsmej prezidenta Bērziņa agresiju

Foto: Politiki Jaunajā vīnī

Tiešsaistes sociālā tīmekļa vietnē Facebook ir ievietots mans - Jāņa Urbanoviča - lietotāja profils ar manu fotoattēlu un informāciju par mani. Šo profilu bez saskaņošanas ar mani ir izveidojis man nezināma persona un vietnē Facebook komunicē ar citiem cilvēkiem manā vārdā.

Nemot vērā, ka es neesmu izveidojis šo profilu un to neļetoju, norobežojos no jebkādas informācijas, kas tiek sniegta manā vārdā vietnē Facebook," 15. janvārī medijos informē Urbanovičs.

Citas aktivitātes

- «Nomelnošanas kampaņas»
 - Avīzes, paziņojumi, negativitātes elementi
- Viltus mājaslapu izveide
 - «Pilsoniskās savienības» gadījums

Secinājumi

- Tieša maldināšana ir ļoti reta parādība.
 - Attiecas uz sevis slavināšanu, reitingiem – izceļ pozitīvo, lai kas tas arī būtu.
- Biežāk ir informācijas pasniegšana bez konteksta, kas dod brīvu interpretāciju auditorijai.
 - Kas notic, tas izplata tālāk. Tālāk uzticēšanās nozīme.
- Pandēmija, karš – temati, kas lika un liek auditorijai kritiski domāt, izvērtēt avotus.
- Iespējamie riski ir identificējami, tāpēc līdz vēlēšanām rudenī ir laiks sagatavoties.
- Pētījumu var paplašināt, iekļaujot vairākus mediju kanālus un sociālo mediju platformas.

Paldies par uzmanību!